

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ЖЫЙЫЛУУ

Не да этип адамларыбызны къолайлыкъларын кётюрюрге борчлубуз

КъМР-ни Башчысыны къуллугун толтургъан **Казбек Кокков** Правительствоуно уйюнде Инвестицияла эм предпринимательство жаны бла советни жыйылыун бардырганды. Анга органы келечилери бла бирге бизнесменле, шахарланы бла районланы администрацияларыны таматалары

селекция урлукъла жарашдыргъан араны къурау, пластик затла чыгъаргъан заводну кенгертиу, терек бахчачылыкъда хайырланылгъан бетон багъанала жарашдырылгъан предприятиятины ишлетиу жаны бла проектле киргендиле. Ахыргы проект былтыр битдирилгенди, къалгъанланы уа

рыбызны къолайлыкъларына кере биз къыралда орталыкъ ёлчменден иги да артха къалабыз. Аны ючюн а республика 2024 жылгъа дери жарлыкълыкъланы эки кереге къысхартыу, адамланы файдаларын ёсдюрюу жаны бла сынау халда толтурулгъан федерал проектге къошулганды.

да къатышхандыла. Тубешиуде предпринимательлеге къыралны жанындан болушлукъ бериуну амалларына энчи эс бурулганды. РФ-ни «2025 жылгъа дери Шимал -Кавказ федерал округну айнытыу» къырал программасына къошулгъан инвестиция проектле жашауда къалай бардырылгъанлары да сюзюлгенди. Ала уа эл мюлк, химиялы производстволаны айнытыу бла байламдыла. Ол санда лак эм бояула жарашдыргъан заводну къурулушу къалай баргъанына къаралганды. Анда бир жылгъа 10 минг тонна продукция чыгъарыргъа белгиленеди. Дагъыда анга

быыл ахырларына жетдирип, хайырланып башларгъа мурат барды. Алагъа барысына да 1,5 миллиард сом керекди. Казбек Кокков республикада гитче эм орталыкъ бизнесге къырал болушлукъ бериу жаны бла программалагъа жангдан къараллыгын чертгенди. Ол санда Гарантиялы фондну бла Микрокредитле бериу фондну болушлукълары бла толтурулгъанлагъа да. Болсада инсанланы предпринимательствогъа сейирлерин къозгъар ючюн къошакъ мадарла толтурургъа керекди. «Предпринимательле уа социальный проблемаланы тамамларгъа болушурукъларына сакъларгъа эркинбиз. Адамла

Бу къыйын, алай аны бла бирге уа артыкъда магъаналы борчланы биз бизнесни, битеу мюлккени жанындан себепликсиз толтураллыкъ туйюлбюз. Аны уа къалай этерге боллукъду дегенде, предприятиялада айлыкъланы ёсдюрюге амалла излерге тийишлиди», - деп чертгенди республиканы оючусу. КъМР-ни Правительствоусуна, Парламентге, предпринимательле, сейирлери болгъан битеу органла бла бирге бу соруулары сюзюп, жууукъ кезиуде предложенияла хазырларгъа кереклиси белгиленгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Кенгеш

Ёзак сорудула - миллет проектле, дарманла бла

жалчытыу, къудуретни тазалыгын жакълау

КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан **Казбек Кокков** КъМР-ни Правительствоусуну таматалары бла ыйыкъ сайын болуучу кенгешни бардырганды эмда республиканы социал-экономика айныууну баш магъаналы жумушларын сюзгенди. КъМР-ни премьер-министри **Мусукланы Алий** РФ-ни май указларына тийишлиликде Къабарты-Малкъарны жеринде 12 миллет проектни толтурууну юсюнден келишимлеге федерал власть органла бла бирге къол салыу иш къалай баргъаныны юсюнден билдиргенди. Андан сора зыбыр коммунал къалгъан

къулгъанланы жыйыууу ала тегерекдеги къудуретге хата салмазча этиуну жангы амалларына кечюуну, ол системаны чырмаусуз ишлеуну жалчытыргъа кереклисини юсюнден тынгылы селешингенди. Дагъыда кенгешде льготалары болгъанланы дарманла бла жалчытыу не халда болгъанына уллу эс бурулганды, Къабарты-Малкъарны Сочиде 14-15 февральда бардырыллыкъ Россейли инвестиция форумгъа къатышыуу энчи халда сюзюлгенди, регионну инвестиция эмда экономика онгларын толу кёрюзюрге кереклиси къаты айтылганды.

Тубешиу

Бирге ишлеуну онглары сюзюлгендиле

КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан **Казбек Кокков** Ростех къырал корпорацияны «Росэлектроника» акционер обществоусуну баш директоруну орунбасарлары **Беккилы Азрет** эмда **Олег Жидков** бла тубешгенди. Ушакъны кезиуде регионну промышленный комплексин айнытыу бла байламлы инвестиция программаланы жашауда бардырыу, «Росэлектрониканы» къауумуна кирген республикалы предприятиялары инфраструкту-

раларын жангыртыу, чыгъаргъан продукцияны кёбейтуу жаны бла бирге ишлеуну онглары сюзюлгендиле. Ол санда «Россей Федерацияда электроэнергияны тергеген системаланы айнытыуну юсюнден» къырал программаны толтурууну чеклеринде «Телемеханика» ПАО-да электрокючю эсеплеген жангы приборла чыгъарыуну къурауну амалларыны юсюнден да селешингенди. КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоусуну пресс-службасы.

Жазылыу-2019

Энтта да амал барды

Хурметли жамауат!

Сиз бир тюроу сылтаула бла 2019 жылны биринчи жарымына «Заманнга» жазылалмай къалгъан эсегиз, ишни тюзетирге онг барды. Февральны 24 дери, почтагъа барып, ана тилибизде чыкълан газетге жазылсагъыз, аны 1 мартдан алып башларыкъсыз.

Жазылыуну төрт айгъа багъасы – 408 сом 52 капек.

Бизни индексибиз - 51532

Не да этип адамларыбызны кьолайлыклары кетюрюрге борчлубуз

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Республиканы экономикасын терк айнытууда инвестицияланы магъанасыны юсюнден айта, Казбек Валерьевич ышаныулык артыкда уллу болган бөлүмлеге инвестицияланы кёбейтирге кереклисин белгилегенди: «Аланы өлчөмүн өсдүргөн бла бирге, битеу жумушланы заманында толтургуба тийишлиди. Сёз ючюн, былтыр битдирамгазаныбыз ючюн бир-бир проектлени быйылгуба кёчюрюрге тыюгенди. Алай энди быллай жумушаклык этилик тийюлдю. Сёз кыралны болушлугуба толтурулган эмда коммерциялы проектлени юслеринден барады. Инвестицияланы кёбейтир ючюн а торлю-торлю мадарла керекдиле, ол санда инвесторлагуба кюркьюулу шартланы кетирге, алагуба тийишли онгла кыуаргуба, ол санда кредитле алырча амала берирге, административ тыйгычланы азайтыргуба, кырал болушлукуба кен-

гертирге тийишлиди. Алай республиканы предпринимательлери кеслери да тири болурла деп бек ышанабыз. Биз а хайырлы байламлыкба кыуаргуба, проектлени толтургуба кыошак онгла берирге хазырбыз», - деп чертгенди Казбек Кокков.

Кенгешден сора КЪМР-ни Правительствосуна федерал власть органла бла регионда кыбыл керюлген проектлени толтургуба субсидияла бөлуюню юсюнден Келишимни хазырларгуба эм кыбыл керюрге буйрук берилгенди. РФ-ни «2025 жылгуба дери Шимал-Кавказ федерал округну айнытуу» кырал программасына кыошуган проектлени башламчыларына уа белгиленген жумушланы болжалдан кеч кыалмай толтургуба кереклиси айтылганды.

Эсигизге салайык:

КЪМР-ни Башчысына Инвестицияла эм предпринимательство жаны бла совет дайым да ишлеген кенгешчи органды. Ол экономиканы конкуренциягуба чыдамлы-

лыгын жалчытыр, предпринимательствону айнытууба эмда Къабарты-Малкъарны инвестиция онларын игилендириуге бурулган хайырлы предложенияланы хазырлар мурат бла кыралганды.

Советни баш борчлары: инвестицияланы кёбейтир эм предпринимательствону айнытуу жаны бла тийишли праволу эм экономика амалланы кыурау, инвестиция эм предпринимательство жаны бла кырал политиканы стратегиясын жарашдыргуба кыатышыу, административ тыйгычланы азайтуу, инвестицияла бла байламлы жумушлагуба эм предпринимательствону тирлигиуге бурулган кырал болушлук жаны бла эсгертиле жарашдыруу, инвестиция проектлени тамамлаганда, предпринимательствону айнытууба бурулган программаланы толтургуба аланы ахча бла жалчытыр.

**КЪМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.**

ОНОУЛАШУУ

Кир-кипчикни ташыуда жангы жорукба сингдириледи

Къабарты-Малкъарда быйылдан башлап кир-кипчикни ташыу жаны бла жангы система хайырланылып тебирегенди. Аны юсюнден бу кюнледе республиканы Инфраструктура эмда цифралы айныу министрствосунда бардырылган кенгешде айтылганды. Жангы амалны сингдириуге кыаллай чурумла чыккыанларын, жер-жерледе болумну игилендирир ючюн не мадар этерге кереклисин сюзюуге КЪМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары - министрствону башчысы **Владимир Болотоков**, республиканы Энергетика, тарифле эмда жашау журтлагуба надзор этиу жаны бла министри **Ирина Безникова** эм башхала кыатышандыла.

Владимир Болотоков айтханга кере, бу система «Производстводан эмда хайырланыудан кыалган-кыулганланы юсюнден» федерал законнга тийишлиликде кыуарганды. Анга кере респу-

бликада кир-кипчикни ташыу, жарашдыруу эмда тегерекге-башха хата салмазча халгуба келтириу бла бир регион оператор кюреширкиди. Былтыр бардырылган конкурс айырууда «Экологистика» ООО хорлаганды. Энди бу ишни келир сегиз жылны ичинде ол тамамларыкды.

- Жаланда Къабарты-Малкъаргуба угъай, башха регионлагуба да бу жангы ишди, ол себепден анда-мында чурумлагуба, кемчиликтеге тубей турургуба тышеди, - деп белгилегенди Владимир Хамацевич.

Саулай алып айтханда, республикада кир-кипчикни кетериу иш битеу элдеде бла шахарлада кыуарлганды. Аны асламысы Урванда бла Прохладныйде эки энчи полигоннга ташылады, талай элде уа болжаллы халда кыуарлган жерледе сакланады. Битеу республикада бир кюннге жыйылган кир-кипчикни аурулгуба 600 тоннагуба жетеди.

Тарифлени юсюнден айтханда, бу система сингдирилгенликте, алагуба хазна кыошулук тийюлдю, деп ышандыргубадыла жыйылыуда. «Алгын бир адам санына хар айгуба 64 сом телерге тыюуючу эсе, энди ол 68,8 сомду. Ол а СКФО-да башха регионладан эсе азыракды», - деп чертгенди Болотоков.

"Экологистика" организацианы башчысы Аслан Ортанов телеуленени аны офисинде (Нальчик, Мальбахов ор. 4), Почтада, Сфербанке эмда талай башха жерледе берирге боллугун билдиргенди. «Адамлагуба квинтацияланы уа курьер служба жетдирилди», - деп кыошанды ол.

Организацианы интернет сайты ма буду: <http://www.ecologistika.com/>. Телефон номерлери: +7 (8662) 22-91-10 эм +7 800 222-57-07. Адреси: **Нальчик, Мальбахов ор. 4.**

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Чакырыу

Шахарны жумушларына тири кыатышыгыбыз!

Нальчик шахар округну айнытуу программаны чеклеринде муниципалитетде «Тири инсан» деген интернет сервис ишлеп башлаганды. Аны хайыры бла энди ким сойсе да шахарга магъаналы болган жумушланы сюзюуге, кыол кетюрюлеге кыатышыргуба, торлю-торлю ишлени, торленуелени юслери бла оюмун билдирге боллукба, дегендиле мэрияны пресс-службасында.

Администрацияда айтханларына кере, бу амалны хайыры бла кеп торлю проектлени жашауда теркирек бардырып башларга боллукба, ол санда орамланы, районланы бетлерин да шахарчыла тийишли кергенле-

рича алай торлендири барыргуба.

Порталны адреси былайды: <https://golosnalchik.ru/>. Сотовый телефонлары болганла (iOS неда Android) «Активный гражданин Россия» (Москваны да барды быллай аты болган приложенияс, билмей аны хайырланып кыоймагыз) салырга боллукбадула. Программага кирир ючюн Госулуги сайтда регистрациягыз болургуба керекди. Ол кеси да жалган кыол кетюрюлеге чек салырча деп этилгенди.

Алай бла сейрлерни болганла бу сервисни шендю окуна хайырланып башларга боллукбадула.

КЮЧМЕЗЛАНЫ Мурат.

Документле

«Къабарты-Малкъар Республиканы муниципал районларыны бла шахар округларыны жер-жерли самоуправление органларына иесиз жаныуарланы тутуу эмда кечиндириу жаны бла ишлени кыуаргуба эмда бардырыргуба бир-бир кырал полномочияла беринуу юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы законуну проектлени юсюнден

**Къабарты-Малкъар
Республиканы Парламентини**

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**

1. «Къабарты-Малкъар Республиканы муниципал районларыны бла шахар округларыны жер-жерли самоуправление органларыны иесиз жаныуарланы тутуу эмда кечиндириу жаны бла ишлени кыуаргуба эмда бардырыргуба бир-бир кырал полномочияла беринуу юсюнден» сюзюуге Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кыуллугун болжаллы халда толтургуба К.В.Кокков берген законопроектни «Къабарты-Малкъар Республиканы муниципал районларыны бла шахар округларыны жер-жерли

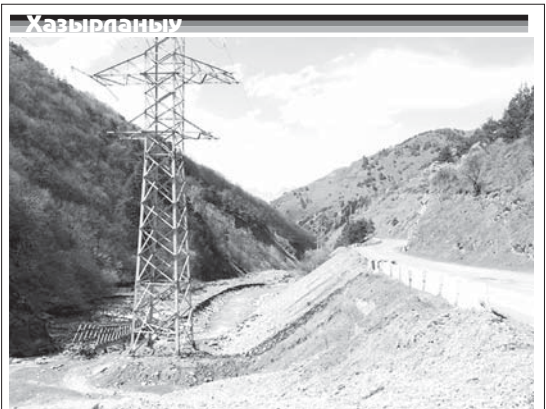
самоуправление органларына иесиз жаныуарла бла байламлы мадарла этерге кырал полномочияла беринуу юсюнден» деген жангы ат бла биринчи окулуунда кыбыл керюрге.

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Аграр политика, экология, табийгъатны хайырланыу эмда жер бла байламлы халла жаны бла комитети бу законопроектни анга этилген эсгертиуелени, оюмланы бла тызетиуелени эсге алуу бла жангыдан жарашдырыргуба эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини экинчи кере кыуарууна берирге борчлу этиледи.

**Къабарты-Малкъар Республиканы
Парламентини Председатели**

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2019 жыл 31 январь, №1017-П-П

Къутургубан суула заран келтирмез ючюн

Быйылгы кыш жылырак болганлыкба, таулада жыйылган кыралы кыалынлыкба бир-бир жерледе орта керюмдюдөн 1,3 кереге асламды. Жаз башы келгени бла ол бары да терк эрип башларыкды, ызы бла уа, черекле кетюрюлуп, кеп затлагуба, ол санда электрокуч ма хата салыргуба боллукбадула.

Иш ол халгуба жетерин саклай турмай, энергетикле ол кезиуге шендюдөн окуна хазырланадыла. МРСК компанияны республикада бөлуюню - «Каббалкэ-нергону» - башчысы Муртаз Каров айтханга кере, объектлени кюркьюусулукларыны сакларча эмда хайырланыучуланы ток бла ышангылы жалчытырча хар не да хазырды, ол санда машина, энчи техника эмда механизмле да.

Энергетикле бийик вольт-

лу ток ызагуба, оборудованияс, сетевой объектеге тынгылы кыраганлай турадыла. Росгидрометни, МЧС-ни бөлүмлери бла, жер-жерли администрацияла бла да байламлыкбадыла. Шендюдөден окуна ыркы суулагуба бла жеркёчюуге кыажу эмда череклени жагбаларын кючлендирген объектлени тинтиу барады. Суу кетюрюлуп бир торлю чурум чыккыса уа, хайырланыучуланы ток бла башха жерледен жалчытыу схемала жарашдырылгандыла.

Бөлүмде юйретиуелени да сансыз этмейдиле. Инфраструкталаны, авариялагуба кыажу тренировкаланы терк-терк бардырадыла. Этилген ишлени хайыры бла кюркьюулу кезиуну хатасыз чыгаргуба ышаныу барды, деп белгилейдиле бөлүмде.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

ЭСЕПЛЕ

Хар зат да - келгенлеге таплыкыгъа

Республикалы МФЦ-да аны былтыргы ишлерини эсеплерин чыгаргандыла. Ведомствон башчысы Аслан Афаунов билдиргенге кёре, хайырлануучулагъа бу кезиуде 350 кырал эмда муниципал жумушла этилгендиле. Аны бла бирге учрежденияны бөлүмлеринде 60-дан артык юридический эмда кыошак жумуш тамамларгъа боллукъ эди. Ол санда: сатыу-алуу, ортакъга бериу эм алышындыруу жаны бла келишимле, декларацияланы, отчётланы, расчётланы жарашдыруу, ОМС полисле эмда ЭЦП-ны бериу эм башхала.

Саулай алып айтханда, былтыр битеуда 670 миң жумуш тындырылганды, ол а бурунгу жыл бла тенгештиргенде он процентге асламды. Кёбюсю быллайладыла: кырал кадастр эсепге тыюрюу, справкала эмда выписка бериу, жеринден тепдирилмеген мюлкнү регистрацисын этюу.

Белгилеп айтса, хар кюн сайын Араны офислерине төрт миң чаклы адам келгенди. Ведомствону ишинден республиканы бюджетине былтыр 50 миллиондан аслам сом тыошгенди, 2015 жылдан бери уа ары 147 миллион сом өтдюрюлгенди.

Хайырлануучулагъа таплыкыгъа деп махкемеде хар нени да тийишлисича кыуаргъа кюрешигендиле. Сёз ючюн, очердеде сакълау орта болжалы онбеш минутдан озмайды, электрон очердеде уа – төрт минутдан. Обращенияны сюзю болжалы уа

сегиз минутха жетмейди. Ол да ахыр беш жылны ичинде эки кереге кысхартылганды. Дагыда бери келирге онлары болмагъанлагъа араны специалистлери хар неси бла жалчтынган энчи машина бла юйлерине барып, ишлерин алай этерге боллукъдула. Сакъатлагъа, Улуу Ата журт урушну ветеранларына, медицина кёрюмдюле бла ары-бери чыгаргъа жарамагъанлагъа - ол хакъсызды. Алай бла бу амалны былтыр 1211 адам хайырын кёргенди.

Учрежденияда бириккен телефон ара да кыуарылганды. Аны диспетчерлери хар кюн сайын ары сёлөшген юч жоюз адамны жумушларын жалчытадыла. 2016 жылда гитче бизнесге эмда предпринимательство бла кюрешип башларгъа суюгенлеге кырал эмда муниципал жумушла берилип башланган эди. Бурунгу

жыл аны юсю бла «МФЦ для бизнеса» деген офис кыуарылганды. Былтыр а, бу жаны бла планны эки кереге толтуруп, республика алчы он регионну санына тыошгенди.

МФЦ-ны баш бочу – адамланы жумушларын жалчытыуду. Ол кыалай ишлегени аны ыразылыкълары (99,51%) кеси кёргозтеди. Былтыр ючюнчю кварталда жарашдырылган Битеуроссей рейтингде Кыабарты-Малкварда Кёп функциялы ара ишин кыйматлы кыуарган ал регионланы санына киргенди.

Республика дагыда «Россейни эм иги МФЦ-сы» деген конкурсда «Эм иги бөлүм» эмда «Эм иги проект» номинациялагъа кыатышды. Экинчиси учреждениягъа специалистлени хазыруу кафедраны кыуаруу бла байламды, деп билдиргендиле МФЦ-дан.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Шимал Кавказ кюн сайын

Пятигорскдан Грозныйге дери Шимал Кавказын тау этеклеринде экийлыкык экспедициягъа битеу Россеиден да 100-ден артык экипаж кыатышырыкды. «RFC Кавказ» проектге кёре бардырылык бу халкыла аралы туризм-спорт эришуле быйыл 27 июлдан 8 августха дери өтерикдиле.

Экспедиция Пятигорскдан башланып Грозныйде бошаллыкды. Джи машинала Ставрополь крайны, КъЧР-ни, КъМР-ни, Шимал Осетияны, Чеченни тау жерлеринде 700 километрден артык жолну кыдырылыкдыла.

Кытайлыла Чеченни жаратадыла

2018 жылда Чеченде 150 миң чаклы турист болганды. Аланы араларында кытайлыла асламдыла. Аны юсюнден республиканы туризм жаны бла министри Муслим Байтазиев «Грозный» ЧТРК-гъа берген интервьюсунда айтханды. Ол оюм этгенден, туристлени чеченни-кёп бола баргъанларына регионну тюрлю-тюрлю халкыла аралы эмда россейли кёрмючлеге тири кыатышханы себеплик этеди.

Жалган ахчала бла тутулгандыла Россейни ФСБ-сы бла МВД-сы Москвада бла Дагыстанда жалган ахчала чыгарыу эмда сатыу бла кюрешген аманлыкчы кыуаруу – битеу да 30 адамны – тутхандыла, деп билдиргендиле ФСБ-ны жамауту бла байлыкык жюрютюу жаны бла арасындан ТАСС-ха. Тинтиулени кезиунде аманлыкчылада иги кесек жалган ахча, аланы чыгарыуу оборудование эмда кишеле табылгандыла. Бу шартха кёре тогуз уголовный иш ачылганды.

Байламлыкыкыны кючлеу Дагыстанны экономика министри Осман Хасбулатов бла Ираны Аярдэ компаниясыны баш директору Пажухи Фарди эл мюлке инвестицияла салууу онларны сюзюгендиле. Аны бла бирге Ногъай районда индустрия парк кыуаруу, этни жарашдыруучу предприятияны кыурулушун бардыруу юсюнден да сёлөшгендиле, деп билдиргендиле Дагыстанны Экономиканы айнытуу министрствосуну пресс-службасындан.

Ичгичиле кыайда аздыла? Ичгичилик, наркомания, тютюн тартуу дегенча осал кылыкылагъа табынганла Шимал Кавказда барысында да аздыла. Аллай оюмгъа былтыр декабрьде рейтингни кыуарганла (Генпрокуратура, Росстат бла «Жангылыкыла» РИА) келгендиле. Тинтиле бардыра туруп, ала ол юч осал кылыкыны хатасындан этилинген аманлык ишлени санын да эсге алгандыла. Ол шартлагъа кёре кыуарган тизмени бек башына Чечен, Ингушетия, Дагыстан, Кыабарты-Малквард бла Шимал Осетия – Алалия чыкыгандыла.

Проектлерин бирге кёргозтюрюкдюле Сочида 14-15 февральда бардырылык Россейли инвестиция форумда СКФО-ну бириккен кёрмючю кыуараллыкыла. Шимал-Кавказ туризм кластерни проектлерини, ол санда «Архыз», «Эльбрус» и «Ведучи» курортланы да, архитектура макетлери кёргозтюлюкдюле. Андан сора да, инвесторла промышленность, эл мюлк, транспорт, туризм бла логистика жаны бла баш маганалы проектле бла да шагъарей болаллыкыдыла, деп билдиреди РФ-ни Шимал Кавказыны ишлери жаны бла министрствосуну пресс-службасы.

Бал чучхурланы башында – канатка

Къарачай-Черкесде солунуу экстремал тюрлюлерин суюгенлеге биринчи аттракцион парк ачылганды. Энди батырыкларын сынарга излегенле Бал чучхурланы башында тартылган канат жол бла учаргъа боллукъдула.

Аны узунлугу 1050 метрди. Жаз башында паркда дагыда 4 аттракцион ачаргъа белгиленди. Алгын а аллай тынгылы хауа жол - 900 метрлик — Чеченде болганды, ол Кезеной-Ам кёлю башы бла тартылганды.

Информагентстволаны билдирулерине кёре ТЕКУЛАНЫ Хауа хазырлаганды.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Кыйматлы усталыкыны тасхалары бла шагъарейленип башларыкыдыла

Кёп болмай Нальчикни 1-чи номерли гимназиясында Кыабарты-Малквард кырал университетни медицина классы ачылганды. Бусагъатда ары 42 окуучу жюрюйдю.

Ол кыуанчлы ишге КъМР-ни уруну эмда социал кыуоруула министри Асанланы Алим, саулык сакълау министр Марат Хубиев, жарыкыландыруу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министрни орунбасары Мокъаланы Ачемез, Нальчик шахар округну администрациясыны билим беруу департаментини таматасы Эдуард Бароков, КъМКЪУ-ну медицина факультетини келечилери эм башхала кыатышхандыла.

Гимназияны таматасы Лидия Ордокова жыйылуу ача: «Окуучуланы кёбюсю кыайсы усталыкыны жаратханларын таукел айталмайдыла. Университет усталыкыны сайларгъа болушур умутда школла бла бардырган иш а анга ахшы себеплик этеди», - деп билдиргенди.

Марат Хубиев да медицина классда окуугъанладан аламан врачла чыгарыкъларына

ышанганын айта: «Врач не заманда да эм керек, сурам да болган усталыкды. Адам сау жашауун билимин өсдюргенлей турругъа тийишлиди. Бююннгю башламчылык а ахшы кадрланы хазырууда маганалы атламды. КъМР-ни саулык сакълау министрствосу окуучуланы медицина усталыкыгъа толусунлай сингерча профильли классха не жаны бла да себеплик этгенлей турлукъду», - дегенди министри.

Гимназияны ахшы башламчылыкыгы бла алгышлай Асанланы Алим да бусагъатда республикада бегирек кыаллай медицина усталыкыла жетмегенлери билдирген айтханды. Ол арда окуудан сора

иш табаргъа себеплик этеригин да белгилегенди. Эдуард Бароков бла Мокъаланы Ачемез да айтылган алгыш сёзлеге кыошула, окуучулагъа жетишимле тежегендиле.

КъМКЪУ-ну профессия сайларгъа эм вузгъа киргинче дери хазырларгъа болушун управлениясыны таматасы Аксана Карашева ишин юсюнден билдире, университетге бир тюрлю усталыкыны жаратхала, билимиле эмда республикада ишлерге суюгенле кириге кереклерин айтханды. Медицина бөлүмнү студентлери да гимназистлеге огуруу, кыйыны, аны бла бирге уа сейир усталыкыны юсюнден хапарлагъандыла. Университетни

атындан саугъала да бергендиле.

Жыйылууну байрам кесеги бошалгъандан сора медицина факультетни деканыны орунбасары Зарета Камбачокова эм гитче школ академияны таматасы Артур Насипов биринчи дерсни бардыргандыла.

- Врач - жалан усталык туйюлдо, ол жашауду. КъМР-ни Саулык сакълау министрствосу бла байламлыкыда бардырган проектибизни магъанасы, сабийге кыалай усталык керек болганын ангалатыргъады. Биз химияны бла биологияны теренирек окутурукъбуз эмда электив курсланы да өтерикбиз.

Сиз илму лабораторияда, больницада боллукъсуз, КъМКЪУ-ну жангы симуляция арасында тренажёрлада практика жаны бла билимизни өсдюрлюксюз, саусулагъа кыуаргъа, биринчи болушукъ этерге юйренириксиз, - деп билдиргенди проектни программасыны юсюнден окуучулагъа Зарета Камбачокова.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ЖАШ ТЁЛУ

«Ёсерге итинеме, бир сагъатны да бош оздурмазгъа кюрешеме»

Малкъарланы Амина КъМКЪУ-ну Педагогика институтунда устаз-психолог усталыкъыга окъуғанды, бусагъатда уа Социал-гуманитар институтун тёртюнчю курсундады. Дагъыда Нальчикде «Альбион» лингвист арада эм Чегемде «Успех» сабий клубда ишлейди. КъМР-ни Жамауат палатасыны жаш тёлю советине да киреди. Бюгон ол редакцияны кьонагъыды.

- Амина, сен анча жерде ишлейсе, окъуйса, бош замангъа бармыды?

- Болуучуду. Аллай заманлада татты ашла биширеме, Чегемде юйюбюзно бахчасында ишлерге да сьеоме. Таулула малчылык, жерчилик бла башларын кечиндиргендиле, къан бла келгени кесин билдиреди.

- Фатарда жашайлыкъмы эдинг?

- Сёзсюз, адам улу неге да юйренип къалады. Алай сайларгъа туюсе уа, кесибизни юйюбюздеча бахча, арбаз да эркин болгъаны сайларыкъ эдим. Фатардагъы хауа кёлюнго къысханча болады. Эркин аламын, таза хауаны излейди ай инсандан.

- Атанг-ананг не айтдыла сени быллай кёп жумуш бардыргъанын?

- Ол жаны бла насыбым тутханды, эски да ыразыдыла манга. Анама тюз жууукъ тенгимеча жюрегимде болгъанны айтама. Окъуууа, жангы затха юйренгениме да бек къуанадыла.

Школ жылларында анам, къолумдан тутуп, тепсеу классха жюрютгенди, музыкалы школну фортепиано бёлюмюндон бошагъанма. Сабийлигимден сахнаны бек жаратама, не заманда да алчы болургъа сыйгениме.

Къарындашым Къанамат бла эгечим Фаризат сабырдыла, мен алагъа ушамагъанма (кюледи). Жууукъларымы, тенглерими кёллерин кётюрюрге итинеме, тойгъаюнюнга чакъырса, сыйлоп къагышама.

Жашауун жарыкъ этерге излей эсенг, бир жаньнда сөөлип турмай, кесинг бир зат кьуаргъа керексе. Институтда «жаш тёлю бла шх кьуару» деген бёлюм ачылыгъанын эшиттенимде, ол манга келишгенден сезген эдим.

- Кесинг къаллай башламчылыкъла этгенсе?

- КъМР-ни Жамауат палатасыны Жаш тёлю советинде бизге проекте кьуаргъа эм бардырыгъа буйрукъ берген эдиле. Мен волонтер араны таматасыны орунбасарыма, Мухамед Дадохов бла бирге Прохладный шахарда къыулу сабийлеге жандаурулукъ акция бардырыгъа оноулашабыз. Артистле бла мен сёлешеме, алагъа туберге, ашырыгъа да мен керек эдим.

Акцияны парк ичинде бардыргъанбыз. Анда солугъан адамла бизни концертбизге терк окуна жыйылдыла, кёбюсю анала

сабийлери бла. Алгъа арсарлы болуп, тыншыкъ сөөлип турдула, бираздан а тепсеп, къууанып башлагъандыла. Ол кюн алтымыш минг сом жыйылгъанды. «Сау болуғуз!» - дегенле кёл эдиле.

- «Альбион» лингвист арада педагог-психологн жумушу не деди?

- Сабийлени неге хунерлери болгъанын тинтеме. Фахму гитчелигинден окуна билнисе, ол къалай игиди! Сёз ючюн, баланы тюрлю-тюрлю тиллеге хунери бар эсе, ол физик болургъа керек тюрлюдду. Ата-анала школну бошай тургъан окъучуланы угъай, онжыллыкъланы окуна келтиредиле. Нек дегенде шёндю биринчи классдан окуна сабийлени репетиторлагъа жюрютюп башлайдыла. Къайсы предмете хунерлери болгъанын билселе уа, анга бергек эс бурургъа кюрешедиле.

Насыпха, бусагъатда билимни

багъасы чыгъа башлагъанды. Кьуру дипломла ючюн окъумайдыла, айныргъа итинедиле. Кёлле ангылайдыла - билимсиз тамблагъы кюн жокъду.

Хар ата-ана да баласы окъуулу болур ючюн аз ахча кьоратмайды. Биз усталыкъны тюз сайларгъа себеплик этебиз. Дагъыда тюрленген болумлагъа юйренирге болушабыз. Нек дегенде республикада школну бошай, окъургъа кетип, уллу шахарны жашаууна тюзелалмай, юйге къайтып келгенде да аз тюрлюдду.

- Амина, магистратурагъа кир муратынг а бармыды?

- Хау, Аллах айтса, психология жаны бла окъургъа сьеоме.

- Студент болгъанын не затны билгенинге къуанганса?

- Кертисин айттайым: школда ана тилимде окъургъа итинмеучю эдим. Университетте киргенли уа Малкъар маданият араны битеу ишлерине къошулама, ана тилимде китапланы бек сыйлоп окъуйма. «Ёзден адетге» бла «Къарачай-малкъар халкъны этикалы кодекси» деген конкурслагъа хауа зырлангъаныбызда, кюн сайын бир жангы нарт сёзю кёлден айтыргъа керек эди. Энди аланы бек кёбюн билеме.

- Жазычуладан къайсын белгилейсе?

- Тыш къыралны классикасын окъургъа бек сьеоме, бегирекда Ремаркны чыгармаларын.

- Солугъан кезиунюгю къалай ётдюресе?

- Китап да окъуйма, ашханада да кюрешеме, юй жумушладан да къачмайма. Къысхасын айтханда, бир ишден арысам, башхасына кёчеме, бир сагъатны да бош оздурмазгъа кюрешеме. Сылтау бла, сылтаусуз да юйюрюбюз терк-терк бирге жыйылабыз, къарындашымы юч къызы, эгечими эки жашы барыбызны да къуандырадыла. Мен окъууда, иште болсам да, алагъа тансыкъ болама.

Ыйыкъ кюнледе уа, бирге жыйылып, Лашкутагъа аммабызгъа барычубуз. Ол хурметли, белгили аптам бла юч жаш бла беш къыз ёсдюргенди. Къысхасы, уллу юйюрюбюз, биригип, татты, жарашыулузда, сыймекликде, бир бирге билеклик этип жашайбыз.

- Ушакъ этгенинг ючюн сау бол, бийик жетишимлеринг алда болсунла!

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

blnca

Битеу докторла сизге ушасынла

Бир жыл мындан алгъа мени жашауум экиге бёлюнгенча болгъан эди: жашым Ислам тенги бла бирге авариягъа туюшеди. Жарсыугъа, жангыз да Ислам сау къалгъанды. Терк болушлукъ берген службаы машинасы алайгъа къысха заманын ичинде жетип, аны Республикалы клиника больницагъа ашыгъышлы алып кетген эди. Врачла, терк окуна реанимациягъа салып, жашауу ючюн ишлерин этип жазбайдыла. Жашымы хали бек осал эди. Бизни къолубуздан а жаланда Аллахдан тилек этиу келгенди.

Алай бла, кюнле, кечеле, ыйыкъла ёте, биз ахшы халпарла сакълай эдик. Кесине келалмагъан жашымын жанын сакълар ючюн а врачла, реаниматологла да къаты кюреш бырдыргъандыла. Алай бла эки айгъа жууукъ заман ётеди. Жаз башы да жетеди. Къадар болуп, кюнлени биринде ол кёлзлерин ачады.

Республикалы клиника больницаны 1-чи реаниматология эм терапия бёлюмюнде (ОРИТ1) ишлегенлеге бизни юйюрюбюзно ыразылыгъын айтып ангалатхан къыйынды. Ала барысы да адамны къыйынлыгъын сезе билген, анга онг тапдырыгъа ашыккъан усталадыла. Анча аины ичинде мен анга толу туююнгенме. Керек дарманла эм башха затла бла да жалчытханлай тургъандыла. Бизге бир сом окуна жоргъа къоймагъандыла.

Мен да, анача, «Заман» газетни юсю бла ыразылыгъымы РКБ-ны баш врачны орунбасары Къудайланы Шамилге, 1-чи реаниматология эм терапия бёлюмюно таматасы Къулийланы Аминагъа, тамата медсестра Солтанланы Раисагъа, врачла Отарланы Жаннетге, Къудайланы Жаннетге, Асанланы Ларисагъа, Кёчменланы Лянагъа, Къазакъланы Маржанга, Венера Секрековагъа, Эльмира Джалиловагъа, Фатима Бекказиевагъа, Хасан Магоевха, Аслан Башлоевха, Марат Кардановха, Ислам Кагазеевха, Инал Тарчоквах, медсестрала Темуккуланы Ленагъа, Мокъланы Нуржанга, Альбина Халиловагъа, Фатима Хусеиновагъа, санитаркала Доттуланы Танзилягъа, Уяналаны Алтыннга, Зита Хаконовагъа эм Юлия Дадовагъа билдирирге излейме. Сиз адамланы жашауларын сакълауда битеу билимизни аямай кюрешгенингиз ючюн ысап этеме. Шёндюгю медицина ишчиле барысы да сизге ушасала, дуня башха тюрлю болур эди.

Мени сизге ыразылыгъымы уа чеги жокъду. Жашымы аягы юсюне салып ашыргъансыз юйюбюзге. Биз аны бла тынч атлама бла гитче хорламчыкъла болдура жашайбыз. Ишигизден, юйюрлеригизден къууаныгъыз, жетишимли болуғуз!

ГАЗАЛАНЫ Марина, Яникой эл.

Гитчени, уллуну да жюрегине жол табалады

Кюнюгюз ахшы болсун, багъалы редакция! Бюгон манга къаламны къолмау алдыргъан ыспасха, махтаугъа тийишли болгъан бир иги, огъурлу адамды. Кичибалыкъ гитче эл болгъанлыкъга, орта школу элни огъары жанында орналады. Ары сабийлени автобус бла жюрютедиле. Аллай жууаплы ише хар кимни да алып къоймайдыла.

Толгъурланы Мухтарны жашы Юра бу борчну ажымсыз толтургъанлы беш жыл болады. Ол халал жюрекли, намыслы, жигер адамды. Эртенликде сууукъду, машина бузулгъанды деп сылтау этмей чыгъады. Къайсы бала да аны ариу сёлзлерин эшитир ючюн ашыгъып сакълайды. Бюгон школгъа бармайа деп анасын армау этген окъуучуну окуна ариу тиллиги бла жолгъа салады.

Элде Юрагъа уллу, гитче да ысап этедиле. Кёзю жютю, къолу уста, гитчени сыйген, уллугъа сый-намыс эте билген огъурлу жашды.

КАППУШЛАНЫ Руслан, Кичибалыкъ эл.

Жетишим

«Ассалам» - халкъла аралы конкурснун лауреаты

Кёл болмай Ташлы-Таладан «Ассалам» сабий ансамбль Социал-гуманитар институтунда «XDANCE» деген хореографиядан халкъла аралы конкурсда «Тепсеу ансамбль» номинацияны биринчи даражалы лауреаты болгъанды.

Конкурснун «Будущее детям» деген регионла аралы сабий жандаурулукъ фонд бардыргъанды. Аны магъанасы - гитчелени хореография чыгармачылыкъга эслерин бурургъа, художестводан бла эстетикадан билимлерин ёсдюрюрге, бирси миллетлени тепсеулерини бла шагърейр этерге эм хунериллеге болушургъады.

Сабий тепсеу къауумну башчысы Байсыланы Илия жюри тепсеуно энчилигине эмда сабийлени хореографиясына да бек бюсюрегенин айтады.

- Илияс кеси да бизни школгъа

жюрюгенди. Ол фахмулу тепсеунод эм устазды. Бир жылны ичинде сабийлени тюрлю-тюрлю конкурслада хорлагъанлары ала-мат жетишимди. Биз анга бек къуанабыз, - дейди школну таматасы Цаколаны Жамила.

Жууукъ заманда тепсеу къауумну белгили хореограф Егор Дружинин «Звёздный путь» деген тёртюнчю халкъла аралы конкурсха чакъыргъанды. Ол Железноводск шахарны Маданият юйюнде ётерикди.

Эсгерүү ишчир

Ол кьойган хазна – китапла, суратла, сый, намыс

Бу күнлөдө Нальчикде Тимбора Мальбахов атлы кырал миллет библиотекада фахмулу жазуучу, кечюрмечи, журналист Эльберд Тимборович Мальбахов туганлы 80 жыл болганы бла байламлы эсгеру ингир барганды.

жашау эм чыгъармачылык жолундан бир кьауум шарт келтирип, аны кеси иги таныганын, кызы Ольга бла, ол а республикада белгили радио, тележурналистди, эгечи бла да эрттеден да шу ёхлук жюрютгенин, Эльберд кеси кьолу бла алгъыш жазып

нын, кьоншуда ёсгенлерин, бирге окьуганларын, спорт бла да (женгил атлетика) бирге кюрешгенлерин, не заманда да аланы, ата-аналарынча, керти шуёхлук байлап турганын, бу эки юйор бирге кеп туз-гыржын ашагъанларын да айтханды.

Мен ишими юсю бла кеп кьыраллада айланганма, алай Элиг(анга алай айтычу эдим), менден аз билмегенди ол мен баргын жерлине юсеринден. Анга не соруну берсен да, жуубабы тюз болганды, алай билгенди нени да, окьургъа бек суйгенди.

Шуёхум дуниясын алышханда, аны атасы алдан жыйып турган, жашында сакланган китапладан 500-ден артыгын бергендиле сабийлери бизни библиотекакъа. Кесигиз кересиз бу сурат кермючюно – ол журналист, жазуучу болмаса, художник болургъа боллук эди.

Кермюч этерге уа бир да суймегенди ийменгенден. Тенглерине беручю эди саугъагъа. Атасыча, уллу характер кьоймаганды сабийлерине, алай ол кьойган акьыл, намыс-сый, бет не уллу хазнадан да багъалды, - дегенди Анатолий Емузов.

Кьабарты-Малкьарны Жазуучуларыны союзуру правленини таматасы **Беппайланы Муталип** Эльбердни чыгъармаларыны теренликлерини, авторну суратлау усталыгын, сёз хунерин да белгилегенди. «Страшен путь на Ошхамаха» деген романын бошагъанда, анга ал сёзю Къайсын кьалай кьууаны жазганын

да эсгергенди. Эльберд ингилиз, испан тилге да уста болганын, бийик билимди деп аллайлагъа айтылганын да чертгенди.

Бзы бла келгенле Мухадин Кумахов алдыргъан «Эльберд Мальбахов» атлы киногъа кьарагъандыла эмда жазуучуну сабыр ауазын эшитип, аны оюмларына тынгылап, бюгюн былайда аны юсюнден айтыла турган сёзлени кертиликлерине ийнанырча болгандыла. Терк районну жер-жерли администрациясыны таматасы **Владимир Хажуев** аны бир жерлиери былай адамлары бла ёхтемленгенлерин, ол Эльберд бла бир неча кере тюбешгенин, байламлык жюрютгенин, айтханды.

- Эльберд кьабарты халкыны тарыхындан, жашау болумундан не кьадар кеп билирге итингенди. Алай затланы уа кьайда табаркьса? Жаланда сени атауулунг жашагъан жерде! «Сора сен Мальбаховну жашыса?!» дегенни эшитсе, ол бек ийменгенди. Ол, аллай кьырал кьулукьуну жашы болмаса да, атын иги бла айтдырлыгына биз бюгюн былайда шагъат болулу турабыз, - деп, бу ишни кьурагъанлагъа жюрек ыразылыгын билдиргенди Владимир Хажуев.

Жазуучу, басмачы **Виктор Котляров** Эльбердни китапларын излеп кепле келгенлерин айтып, аны «Страшен путь на Ошхамахо» деген чыгъармасын жангдан чыгъарып умуту болганын билдиргенди.

Кьабарты-Малкьарны Художниклерини союзуру таматасы **Геннадий Темирганов** а биларны сурат ишлеуде хунерини юсюнден айтып айтханды. «Эльбердни тындыргъан ишлери бек магъаналдыла бизни адабиятыбызга. Ма бу суратлагъа кьарай келсенг, аланы жюреге халал, ниети таза, тюз адам ишлегенин сезип тураса», - дегенди ол. **Ошноков Олег** а - жамаут адамы - Эльберд интернационалист болганын, кеси да орус, кьабарты, малкьар, битеудуния адабиятына да иги билгенин чертгенди.

Ол ингирде жазуучуну чыгъармаларындан юзюклени, Кьууилланы Къайсынны сёзю да Али Шогенцук атлы Кьабарты кьырал драма театры артистлери окьугъандыла. Жыйылыну ахырында **Ольга Мальбахова** атасын эсгерип, бери келгенлеге, бу ингирни кьурагъанлагъа да жюрек ыразылыгын айтханды, алагъа, аланы жууукь-ахлуларына да саулукь-салатлыкь тежегенди.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Библиотеканы ишчилери, төреде болганыча, былай ишлеге хазырлана туруп ол кюнню жигитлерини бетин не жаны бла да ачык этерге кюрешуочюдө. Бу жол да алай эди - кермючле, жазуучуну, журналистни жаш заманындан башлап, жууукь-ахлула бла, шуёхлары, кьалам кьарындашлары бла алдыргъан суратларын, аны юсюнден айтылган сёзлени юзюклерин кергюзтген экран, Эльберд кеси ишлеген суратла...

Жыйылыну библиотеканы директору **Анатолий Емузов** ачханды. Биринчи сёзю ол КьМР-ни культура министри **Мухадин Кумахов** ха бергенди. Ол юбиларны

берген китапланы кьайтып-кьайтып окьуп туруучусун айтханды.

- Бу юйорню сейир ич ариулугъу барды, кимге да юлгю болурча. Юй тамата уа бек уялчакь болганды. Ма бюгюн ол сау болуп, былай жыйылыргъа умутубуз барды десек, унарыкь туюл эди. Ол айыпды деп. Аны бла бир тюбеген адамны Эльберд эсине тюрелип кьалганы да анданды, - дегенди министр.

Бзы бла Анатолий Гузерович келгенлени жазуучуну жууукь-ахлулары, аланы арасында туудукьлары **Лаура бла Азамат** бла да шагъарей этгенди. Бзы бла жазуучуну сабий заманындан таныгъа-

ОЛИМПИАДА

Информатика бла информация технологияланы кьайгъысын керё

Кьабарты-Малкьар кьырал университетни Информатика, электроника эм робототехника институту школчуланы бла студентлени араларында республикалы олимпиада бардыгъанды. Бу жол бла ол экинчи керё кьуралганды.

- Биринчисине 180 жаш бла кьыз кьатышхан эселе, бусагъатда аланы саны 500-ге жетгенди, - дегенди институтну информация кьоркьуусулукьну кафедрасыны таматасы, техника илмуланы доктору, профессор **Татьяна Хаширова**. - Олимпиадагъа 5-11-чи классланы окьуучулары эмда биринчи, экинчи курсланы студентлери кьатышхандыла. Биз ёсюп келген тёлюню эсин информатикагъа эмда информация технологиялагъа буур, сабийлерибиз шёндюгю жашаугъа керё билимли

болур мурат бла бардырабыз быллай ишлени.

Конкурсантланы ишлерине кьалай багъа берилгенини юсюнден айта, ол эришуле бардырылган отоуда компьютерледен сора зат болмаганын, ала тышындан болушлукь табалмагъанларын чертгенди. «Хар ишге да тынгылы карагъанбыз, балла салгъанбыз. Элли жюзге жууукь сабийден хорламгъа жаланда 43-сю жетишгенди. Алагъа Кьабарты-Малкьар кьырал университетни оноучулары грамотала, саугъала да хазырлагъандыла», - дегенди **Татьяна Хаширова**.

Олимпиадада жетишимли болгъанланы саугъалау гъа уа КьМКьУну бошاپ, Лондонда магистратураны ётген, бусагъатда Калифорнияда жашагъан, «Google» компания бла талай заманны ишлеген

жерлешибиз **Диана Самалуква** да кьатышханды. Аны бла бирге ол кесини, информация технологияла жаны бла ишини юсюнден да кеп сейир хапар айтханды.

Саугъаланганланы араларында уа **Хасанины 16-чи номерли орта**

школундан 5-чи эмда 6-чи классланы окьуучулары **Хопаланы Хажимурат** бла **Бакуланы Алан**, Нальчикни 2-чи номерли лицейинден **Гайыланы Алан**, Созайланы **Солтан**, Мурачыланы **Камила**, Юсюпланы **Ислам**, Жетишланы **Таира**, Чабдарланы

Валентина, Алтууланы **Анжела**, 29-чу номерли гимназиядан **Эттеланы Ибрагим**, 6-чы номерли школдан **Мамайланы Руслан**, 13-чу номерли гимназиядан **Черкеланы Азамат**, 14-чу номерли гимназиядан 7-чи классны окьуучусу **Чеченланы Роберт**, студентледен **Уналаны Ахмат** бла **Созайланы Алан** да бардыла.

Аланы усталарыны кьыйынарлына да тийишли багъа берилгенди - вузну грамоталары бла саугъалангандыла. Саугъаланганланы араларында 16-чы номерли орта школдан **Мечукаланы Ахмат** бла **Ботталаны Светлана** да бардыла. Бу эки устазгъа да профессор энчи ыспас этгенди, сабийлени информатикагъа юйретуулери кьыйматлы болганын чертип, жюрек ыразылыгын билдиргенди.

Ахырында **Татьяна**

Юрьевна мартда Шимал-Кавказ олимпиада боллугъун, анга 11-чи классланы окьуучулары чакъырыллыкьларын, анда эмда республикалы олимпиадада хорлагъанлагъа мектепни бошاپ, бийик окьуну юйню информатика эмда компьютер технологияла факультетине кирирге тебирегенлеринде, бешишер эмда жыйырмашар балл кьошуллу гъун да билдиргенди.

Узакь тау элледен келип, биринчи, экинчи, ючюнчю жерлеге тюшмеген эселе да, саугъа кьоллу уа болгандыла. Алагъа «Жетишимли башлау» деген грамотала берилгендиле.

ХОПАЛАНЫ Аврзият.

Сурат авторнуду.

СУРАТДА: Хопаланы **Хажимурат**, **Диана Самалуква**, **Татьяна Хаширова**.

Къууана билиу

Басманы юйюнде лифтни сакъларга тѳзюмо жетмей, этжадан этажга чапханлай келтириучо эди Юра «Литературная газетаны» кезулюю номерин. «Бизникиле, къарачыгъыз! Бизникиле!» - деп. Къабарты эм малкъар назмучулары орус тилге кѳчюрюп, Москвада басмаланган изданиылада чыгъарса, бек къууануучу эди. Чыгъармачылык бла кюрешгенле бир бирлерине жетишимлерине кѳбюсюнде, нек эсе да, зар кѳз бла къарайдыла. Яропольский а битеу бизни республикада жазгъан адамлары танып, хар бири къалай айныгъанын, не зат этгенин билип тургъанды.

Чыпчыкъланы Борисни, жаннетли болсун, биринчи хапарлары басмаланганда, Юра: «Къарачы, къаллай музыка барды былада», - деп, аланы къайтарып-къайтарып окъуу эди. Константин Елевтеровну биринчи назмуларындан сора: «Бек уллу, аты айтылган жазыучу боллукъду», - деген эди. Артда аны «Вынырывающий» деген романын «Терра» басма чыгъарып, кесин а ара телевиденианы каналларына чакъырып башлагъанда: «Кѳресе да, мен айтхан эдим да», - дегенди.

Жангызлыкъ

Нек эсе да, чынтты, кючлю фахмулулары таянырча адамлары болмайды. Яропольскийни да, бир анасындан сора, къорууу жокъ эди. Хау, тенглери да болгъандыла, сабий-

манында ол жазгъанларын белгиле поэт Евгений Рейнге кѳржюзгенде, ол Юраны назмуларыны юсюнде кызыл фломастер бла: «Вы - поэт И поэт настоящей», - деп, къол салгъан эди.

Яропольский бла Борис Стругацкий бир бирлерине письмола жазып тургъандыла. Юра белгиле поэт Марина Кудимова бла да шуѳхлукъ жюрютгенди. Арт жыллада «45 параллель» деген халкъла аралы журналны баш редак-

тохтатхан эди.

Поэзия уа ачха бла хазна байламлы туюлюдо. Болсада сомсуз жашагъан жылларында Яропольский, не бек кыйналгъан эсе да, литератураны къоюп, артха, програмирова-ниягъа кѳчмегенди.

Тилманчылыкъ

Георгий Яропольский «Эксмо» эм «Домино» китап басмаланы тилеклери бла Д.Томасны «Белый отель», «Арапат» романларын,

гъанына ишексиз эди.

Мечиланы Кязимден сора да, Бабаланы Ибрагимни, Беги-ланы Абдуллахны, Елмезланы Мурадинни, Байзуллаланы Алийни, Отарланы Керимни эм башхаланы кѳчюргенди. Кѳп жылланы ичинде малкъар литературыны башха миллетлеге, битеу дунягъа ачхан жангыз тилманч болуп тургъанды.

Маданият кѳпюрле сала

Ол халкъланы, культура-

жазгъаныны юсюнден поэтни назмулары окъуна бардыла. Литературада бу къужур иш битеу къыралада да тубейди. Искусствода кѳп чыгъармаланы авторларыны юслеринден даулашла барадыла. Мен кѳргенме ѳтюрюк китапла къалай жазылгъанларын, аны себепли бир жангы чыгъарма бла шагъырейленсем, «автору уа ким болур?» деп арсарлы болуп башлайма.

Тауратха толу тошюндюре

Яропольский «Апокалипсисни» («Откровение Иоанна Богослова») назму тилге кѳчюргенди. Аны ол ишине окъугъанла бийик багъа бичгендиле. Бир-бирле: «Шѳндюге дери «Апокалипсисни» окъугъан этгенликге, тошюналмай эдим, энди ангыладым», - дегендиле.

Аны дагъыда бир сейирлик чыгъармасы барды - «Тѳрт ауаз». Анда Иссаны анасы Марьямны, Пилатны, Магдалинаны, Иуданы ауазларын эшитибиз, Иссаны тюз бусагъатда жойгъанла чюйютлюле да, Понтий Пилат да, Иуда да.

Неден да бек анасы Марьямны ауазы сейирди. Тиширину жюрегин алай терен къалай сезалгъанды поэт? Огъесе жангыз тутуругъу, къорууу - кесини анасымы болур эди Марьямны ангыларгъа болушхан? Юра ѳлген сагъатда анасы «Тѳрт ауаздан» Марьямны тизгинлерин къайтаргъанлай тургъанды. Бу юйюред жашаууу бла поэзияны бир бирден айырып онг жокъду.

Унутулмазлыкъ ыз

Георгий Яропольскийни жашаудан замансыз кетгени республикагъа уллу къоранч болгъанды. Аны орунун бир адам да алалмагъанды. Поэтге жораланган ингириле къуралгъанлай турадыла, ли-

Элестуу

Фахмулу поэтни жалан жюреги

Фахмулу россейли назмучу эм тилманч Георгий Яропольский туугъанлы 60 жыл толгъанды. Ол азды, бек аз. Алай бу юбилейне окъуна жеталмагъанды поэт. Юч жыл озду ол керти дунягъа кетгенли.

торуна орунбасары эди, анда, Яропольскийни хайырындан, «бизникиле» терк-терк басмалангъандыла.

Керти суйген эмда ышангылы ана

Бу журналда назмучулары Георгий Яропольский атлы конкурслары болгъанды, дагъыда Наталья Смирнова бла Джамбулат Кошубаев эсгеруу чыгъармала жазгъандыла. Анасы уа юч жылны ичинде

Джамбулат Кошубаев бла.

Д.Митчеллни «Облачный атлас», М.Эллисни «Лондонские поля», Дж.Керролу «Влюбленный призрак» эм кѳп башха чыгъармаланы ингилиз тилден кѳчюргенди. Александр Гузман аны Россейни бек кючлю тилманчларындан бирине санагъанын бир интервьюсунда айтханды.

Георгий Яропольскийни юсюнден айтханда, ол малкъар маданиятны, поэзияны чексиз суйгенин энчи чертирге керекди. «Дружба народов» журналны тиражы миллионнга жетгенде, Мечиланы Кязимни назмулары орус тилге кѳчюрюп, анда басмалагъанды. Не сейир, мен закиибизни назмулары ангылаалмай тургъанма, ала манга жууукъ, ачыкъ туюл эдиле. Аны кѳчюргенлерин окъугъанымда, Кязим нени юсюнден жазгъанын биринчи кере ангылайма. Андан сора акъылманны назмулары жаладан малкъар тилде окъуйма, алай бу поэзияны дунясын манга Яропольский ачханды десем, ол кертиди.

«Малкъар тил - кеси поэзияды»

«Малкъар тилде назмучу болур ючюн, фахму керек туюлюдо, тил кеси асыры ариудан, аны уста билген хар адам поэт болаллыкъды. Малкъар тил - кеси поэзияды», - деучо эди ол. Кѳчюрюп башларны аллында «Окъучу бу назмуну, алгъа бир тынгылайым», - дер эди. Бизни миллет литературабыз битеудуния культураны байыкъландыр-

ланы араларында кѳпюрле ишлеген кючлю адам эди. Томасны «Белый отель» эм «Арапат» романларын орус тилге кѳчюргенден сора Англиядан суратчы Михаил Горловха тенглери келедиле. Ала жазыучугъа Нальчикден китапла алып кетедиле. Бир

Журналны ишчилери Мурашова, Огнева, Сутулов-Катеринич бла. Дондагъы Ростов.

талай кюнден орус тилде ѳркин сѳлешген Томас: «Окъудум китапланы, бек сау бол, ыразыма», - деген эди.

Эсимдеди, «Арапатны» кѳчюрюп бошагъанындан сора Яропольский, диванына жетмей, полда жукълап къалгъаны. Ол бир романны къолгъа алса, кофе, къап-къара чай ичип, кечеле бла жукъламай ишлегенди.

«ѳтюрюк» китапла

Бизни республикада кѳп назму китапланы керти автору эди ол. «ѳтюрюк» китапла

Георгий анасы бла.

лери, юй бийчелери да. Алай жангыз эди ол. Жалаанда Диана Аркадьевна ангылагъанды аны толусунлай, хар несин да кече эди. Ол жашыны назмуларын кѳлден айтады. Аланы ким да билрчады. Орус тил жашагъан къадарда ѳлмезлик тизгинледиле.

Тилни алай сезгенле, аны бла Яропольскийча хайырангъанла жер башына аз тууадыла. Мен аны «Пролог» деген биринчи китабын окъугъанымда, Нальчикде жашагъанына бек сейир этген эдим. Быллай гитче шахарчыкъда аллай уллу поэт! Манга ол заманда окъуна Юраны поэзияда къадары сейирлик боллугъу баям эди.

«Вы - поэт настоящий»

Фахму кимни кѳзюне да урунуп къалады. Жаш за-

юч китап басмалагъанды, ол жыйымдыкъланы барысын да литературыны суйгенин адамлагъа хакъсыз саугъалагъанды. Хазна зат кѳрмеген тиширину (операцияладан сора кѳз жарыгъыны жаладан юч проценти сакъланганды), энчи иели фирмада бухгалтер болуп ишлеп, анда алгъан ахчасына уа Юраны назмуларын басмалайды.

Юра анасы бла бирге «Телемеханикада» ишлеп тургъанды. Артда конструктор бюрода программист да болгъанды бир талай жылны. Алай кесини программаларын бир эки жылдан иглендирирге келтирселе, жюреги кыйналыучу эди: «Бу иште оздурсам жашаууму, ѳлгенимден сора ызымдан зат къаллыкъ туюлюдо, программаланы тохтаусуз тюрлендиргенлей турадыла», - дей эди. Сора конструктор бюродан кетип, программала жазуун да

тератураны суйгенле анга хурмет этгенлей къаладыла, жюрек ыразылыкъларын билдиредиле.

Битеудуния поэзияны адамы, Нальчикни къонагъы, ол хар бирибизге да энчи саугъа этип кетгенди: назмуларын къойгъанды. Сейирлик назмуларын. Ёлюсюз назмуларын. Бирде: «Фахму бере туруп, сени къалай сайлагъан болур эди?» - дегенимде, «Биле болур эди кеси кимни сайларгъа», - деп жууаулагъан эди. Сѳсюз, билген эди!

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

ЭНЧИ ОЮМ

Эсирикликними огъесе жахилликними белгисиди?

Керексиз дёрден кёпдюрюю

Сыйлы тонла тиширүү жюрекке къачан да балхамча бола келгендиде. Бизни миллет республикалада уа - бютюнда. Алгъын аны табаргъа кёлпени кёлларындан келмегенди, бюгюнлюкде уа аллай онг барды - шёндио ала иги да учуздла. Хау, миллион сомдан атлагъанлары да бардыла, алай аланы, хар замандача, бек байла алаллыкдыла.

Кесими юсюмден айтханда, бир заманда да сюялмагъанма мен аланы. Етюрюкден не асыу, ол миллион сомдан артыкъ собольгага угъай дерик да болмаз эдим, алай не медет...

Кёп болмай бир танышым телефон бла тарыгъады. Къысхасын айтханда, алгъаракълада ол тойда болгъанды. Анда уа атасындан жуукъ жетген тиширүүла аны баш иесини къатында: «Маржан, Ахмат санга алыкъын шуба алмагъанмыды?» - деп, чам халда чимдигендиде. Быллай тарыгъууланы бюгюнлюкде, жарсыугъа, кёлпеден эшитирге тюшеди. Бир-бирле уа артыкъ сёлеширге окъуна ююсемейдиде, юсюнде шуба кёрмеселе.

Битеу ол затланы юслеринден сагъыш эте кетсёнг, халкъ шаша башлагъан болур деп келеди кёлюнге. Сёз ючюн, манга не хайыр тошерикди биреу шуба алып кийгенден? Ол халда - башхалагъа да. Да сора къайдан туадыла быллай учуз оюмла адамланы мыйыларында?

Бек биринчиден, мен оюм этгенге кёре, бизни жамауатда сыйлы тон сатып алыу бир бирге эришмекликди. Кёлпе аланы ата-аналарыны оноулары бла аладыла. Нек дегенде эрге бар-

ди. Къолайлыгъынгы кёргюзтор мурат бла ала эсенг а, гюнях иш этесе.

Алайды да, къаллай жаныуарланы терилеринден тонланы киерге боллукъду муслиман адам? Islam.ru деген сайтда келтирилген информациягъа кёре, бек биринчиден, ала барысы да ислам динни жорукълары бла союлгъанла эм аланы этлерин ашаргъа эркин этилгенле болургъа керекиде. Дин бла ма бу жаныуарланы терилерин хайырланыргъа эркин этиледи: эчкини, къойну, ийнекни, тюени, атны, собольну, тюлкюню, газельни, жугъутурну, къоянны, эрленни эм африкалы жубуранны. Алай бу жаныуарланы жанлары чыкъгъынчы алынган териле да начасха саналадыла.

Шериат бла харамгъа уа къадырны,

эшекни, асланны, къапланны, бёрюню, айыуны, маймулну, тойча бёрюню, киштикни, норканы, чычханны эм дагъыда башха жыртыхчланы терилери саналадыла. Былайда энчи эсни норкагъа бёлюрге керек сунама. Нек дегенде тиширүүларыбыз алгъан шубаланы 90 проценти бу жаныуарны терисинден тигилипдиле. Ислам дин бла юрешген алимле, андан тышында да, курткаланы, пальтоланы, аякъ кийимлени ичлериндеги терилени да унутмазгъа чакъырадыла.

Тыш кыраллыгъа тамашагъа къаладыла

Кертисин айтханда, тыш кыраллада сыйлы тонланы кёлпе киймейдиде. Сёз ючюн, Германияда жашагъан тенг къызым айтханнга кёре, анда жалгъан териледен этилген юс кийимлени сайлайдыла. Алыкъын ол анда норка шуба кийген бир адамгъа тюбемегенди. «Жаланда Кавказдан келгенге киедиле аланы. Кёп кере кёргенме немислиле аланы ызларындан бурулуп-бурулуп къарагъанларын. Мында аллай адет жокъду: орамда, метрода шубалада айланган», - дейди ол.

Энчи Нальчикни алып айтханда, тонла киерча сууукъ къышла болмайдыла бизде, артыкъда арт жыллада. Сора адамла моданы ызынданмы къуадыла огъесе башхаладан байыракъ болгъанларынны кёргюзтюрге излейдиде? Сизни уа, багъалы окъуучула, оюмларыгъыз къалайды?

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

9 февраль — Спортну къыш тюрлюлерини кюню

Минги тау сакълайды

2015 жылдан башлап Россейде Спортну къыш тюрлюлерини кюню 7 февральдан сора биринчи солуу кюнде белгиленеди. Быйыл а ол 9 февральгъа тюшеди.

Бу байрам Россейни Правительствосуну бла Олимпиада комитетини башламчылыкълары бла жаратылгъанды. Бу дата да бошдан сайланмагъанды, ол кюн 2014 жылда Сочиде Олимпиаданы отуздандырылгъанды. Анда бардырылгъан Къыш оюнла уа къуралыу жаны бла дунияда эм сейирликлеге саналгъандыла, ала эм бийик даражада ётдюрюлгени да белгиленгенди.

Хауаны энчилигини хайырындан спортну къыш тюрлюлери бла кыралны кыйсы жеринде да юреширге боллукъду, ол санда къыбыла районларында да. Оюнланы бардырыгъа да Сочи аны ючюн сайланганды, анда тау-лыжа курорт барды, хоккейден, бузда учуудан шорт-трекден эм спортну быллай башха тюрлюлеринден эриширча уа башлары жабылгъан спорт комплексле ишленгендиле.

Бусагъатда Россейде спортну хоккей, тау лыжаллада эм конькиледе учуу, биатлон, скелетон, бобслей дегенча къыш тюрлюлери терк айныдыла, жайыладыла. Адамла сноубордлада, чаналада учаргъа сюедиле. Артыкъ сууукъ болмагъан районлада уа жалгъан къар бла буз сынадыла. Байрам бла

байламлы къуралгъан битеу ишлени мураты жаш тёлюню физкультура эм спорт бла юреширге, саулыкълу жашау бардырыгъа кёллендириудю. Сора ала Олимпиадада, башха магъаналы эришиуледе кыралыбызгъа махтау келтирген профессионал спортчулагъа сый бериунно белгисидиле.

Бизни республикада спортну къыш тюрлюлери бла жангъады Минги тауда юреширге боллукъду. Анда лыжалада, сноубордлада, чаналада эм сейирликлеге саналгъандыла, ала эм бийик даражада ётдюрюлгени да белгиленгенди.

Хауаны энчилигини хайырындан спортну къыш тюрлюлери бла кыралны кыйсы жеринде да юреширге боллукъду, ол санда къыбыла районларында да. Оюнланы бардырыгъа да Сочи аны ючюн сайланганды, анда тау-лыжа курорт барды, хоккейден, бузда учуудан шорт-трекден эм спортну быллай башха тюрлюлеринден эриширча уа башлары жабылгъан спорт комплексле ишленгендиле.

Кёл жылланы ичинде Минги тауда сабий тау-лыжа школ ишлейди, ары башха башха жыл санда жашла бла къызла жюрюйдюле, тёреде бола келгенича, ала Спортну къыш тюрлюлерини кюнюнде эришиуледе да сынашадыла. Быйыл да ала школда неге юйренгенлерин кёргюзтюрюкдюле, майдалла бла саугъала ючюн эриширдикиле.

Биринчиликден – беш майдал

Ставрополь крайны Суворовская станицасыны «Урарту» спорт комплексинде боксдан СКФО-ну биринчилиги бардырылгъанды. Анга 7 региондан 15-16-жыллык 142 спортчу къатышхандыла, ала 13 ауурлукъ къауумда сермешгендиле.

Бизни республикадан жаш боксчула 5 майдал келтирген-

диде. Алтын майдалны Темирлан Бляшев (52кг.) къытханды. Ахматланы Азнаур (60кг.), Кантемир Гукелшев (70кг.), Мырзантаваны Асланбек (75кг.) бла Тембулат Керешов (80кг.) «доммакъла» бла къайтхандыла. Ала Нальчикни олимпиада резервни спорт школунда юйренедиле.

Анатолий ТЕМИРОВ.

лыкъ къызгъа ол кийим бла энчи эс бёледиле. Болсада ол бек терс акъылды. Сени жаратхан, сюйген адам пальтодамы огъесе тондамы жюрюйсе - артыкъ магъана бермейди. Жарсыугъа, ол «харкюнлюк» шубаладан багъаракъларын кийген кёп къызларыбыз окъуна эрге бармай турадыла. Аны себепли магъанасыз затлагъа эс бёле, заманны оздурур кереклиси жокъду.

Дин а нени дурус кёредиди?

Кёл болмай а тонла бла байламлы дагъыда бир сейир шартла окъугъанма. Ислам дин тонланы да хар бирин эркин этмейди муслиман адамгъа киерге. Андан тышында да, жаланда кертда сууукъ болмаз ючюн алыргъа керек-

ТАБЫ

Эски ушкокну орунуна - нохтабау

Быйыл 6 февральда РФ-ни МВД-сыны Черек районда бёлюмюне Бызынгдан 43-жыллык эр киши келгенди. Ол арбазын тазалагъанда болушлукъчу мекамладан биринде атасыны эски ушкогун тапханын билдирип, аны полициячылагъа берирге сюйгенин айтханды.

Экспертиза кёрюзтгенича, ол учу ушкокну къысха тюрлюсюдо, кеси да отдырыгъа жарууду. КъМР-ни Правительствосу 2014 жылда 9 июльда къабыл кёрген 148-ПП номерли бегимге кёре, сауутну кеси ыразылыгы бла кыралгъа

бергени ючюн эр кишиге ахча саугъа этилликиди.

Бу кюнде уа Къабарты-Малкъарны полициячылары «Сауту» деген операцияны башлагъандыла, ол 11 февральгъа дери бардырыллыкды. Аны чеклеринде законсуз жюрюйген сауутланы, аланы кесеклерин, окъланы эм чачдырүүчу затланы кеси ыразылыгы бла кыралгъа бергенлеге ахча саугъа этилликиди. Аны ёлчери бла ведомствону официал сайтында шагърейленирге боллукъду.

Бизни корр.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатлары бла аны аппаратында ишлегенле КъМР-ни Парламентини ючюнчю, тёртюнчю, бешинчи чакъырылуларыны депутаты **МАРЕМУКОВ Арсен Аминович** ёлгенини юсюндон улуу бушуу этип билдиредиле эм аны жуукъларына бла ахлуларына къайгы сёз бередиле.

Аз хайырланган сөзле

Къаратордан къубасха дери

Къаратор - къызгылдымгъа тартхан къара ат.

Къарауаш - бийлеге жумуш этген тиширну.

Къарлау - сабан агъачны къарын ариулаучу къалакчыкъ.

Къарта - бир затны жыйырылган жери.

Къары - билекни жингирикден энишгеси.

Къарыш - къол керилген заманда баш бармакны бла чыканайны орталыгындыгъа аралыкъ.

Къасалчы - мал сояргъа эм эт туурагъа уста адам.

Къатхан - кюнде, отда, сериунде къуртулган кегетле, жемишле.

Къатыкъ - бишлакъдан бла ундан жау

неда сют баш къошулуп этилиучо азыкъ.

Къауал - эки быргылы ушкок.

Къаукалак - ишсиз-кюнсоз айлануучу, ишлерге суймей эл тюрюнде кечиниучо адам.

Къодан - къой орун.

Къойкъа - ич жау

Къонкъа - жюрекни бла ёпкени ара-сындагъы жау къат.

Къоргъазин - тюшде кюнню кез кёргенден ёрлегенини бек бийик (жайда) неда бек алаша (къышда) кезиучо.

Къошай - бирге къошулган

Къояжпах - бишлакъ бишген

Къубас - эрик ашатып, талкъы бла ийленген тууар тери.

Басмагъа **ОСМАНЛАНЫ ХЫЙСА** хазырлаганды.

Кысха чамла

Тюшюмде мен бир ариу къыз бла танышдым...

Жазуучу, назмучу, КъЧР-ни сыйлы журналисти, Какушланы Аскербийни жашы Хусей жыйрмадан артыкъ китапны автору. Биринчи жамаатха лирика назмлары бла белгили болуп, артда уа адабият жанрлары къайсында да фахмусун кёргозген къалам къарындашыбыз «Къарачай» газетни редактору болуп ишлегенди. Бююн газет окуучуларыбызны аны къысха чамлары бла шагъырей этебиз.

xxx

Жаккайчыкъ арбазда аякъ машинаны жюрютюп айланады. Анасны къаты бла ёте:

- Ання, къарачы, мен къолларым бла тиймей жюрютеме аякъ машинаны, - дейди.

Арбаздан чыгъып кетеди да, бир кесекден ызына къайта:

- Ання, къарачы, энди уа тишлерим да болмагъанлай жюрютеме, - дейди.

xxx

Бир жаш тенгине:

- Билемисе, аття мени ётюрюкчю болма, тюзюн айтыучу бол деп юйретгенди да, энди уа къызла мени сыймейдиле, - деп тарыгъады.

- Алай дегенинг?

- Ма бир къыз бла шуёх болама да, бир кюн ол манга: «Сени багъасы минг доллар болган къызыл пиджакынг бармыды?» - деп сорады.

Мен: «Угъай», - дейме. Ол: «Алтыжюзюнчю «Мерседесинг» бармыды?» - деп сорады. Мен: «Угъай», - дейме. Ол: «Эки этажлы юйюнг а?» - деп сорады.

Мен: «Угъай», - дейме. Сора ол къаракъаш бу-

рунун чойюрюп, бурулуп кетип къалады.

- Тенгим, тынгыла бери. Къызыл пиджакны тенгерибизден табарбыз санга. «Ролс-Ройс» машинаны сатсанг, ол хужу «Мерседесден» ючню-тёртно сатып аллыкъса. Юй бла уа чот тапсызды: бир гагай-баш къыз ючюн атанг юй-югюзню баш этажларын къоратдырмаз, эки этажлы этер ючюн, оллахий.

xxx

Къатыны эрине:

- Алан, жаным, сен мени къаллайла суйген эдинг? - дейди.

- Ма, кёресе да, энди кесинг да сейирсине ол затха.

xxx

- Алан, Хасанбий, не эсе да салпыланыпса.

- Тюшюмде бир ариу къыз бла танышхан эдим.

- Да сора не хатанг барды?! - Аны телефон номерин жаза турганлайыма ол аман къатын уятып къойду да, анга жарсыйма.

xxx

Тренер, хорлатхан боксёрн кёлун жапсара: - Къалай-алай болса

да, ючюнчю раундда ол сени бла туйюшгени тамам къоркъутхан эдинг, - дейди.

- Къалай?

- Сени ёлтюрюп къойдум деп, жаны чыгъып къала эди жазыкъны...

xxx

Бийчеси эрине:

- Къаплан, машинагъа от алдырмайма, карбюраторгъа суу кирген болуп, - дейди.

- Ий, къатын, сен а сен! Неле сандырайса? Карбюраторну не болгъанын да билмейсе сен. Къайдады машинанг?

- Кёлдеди...

xxx

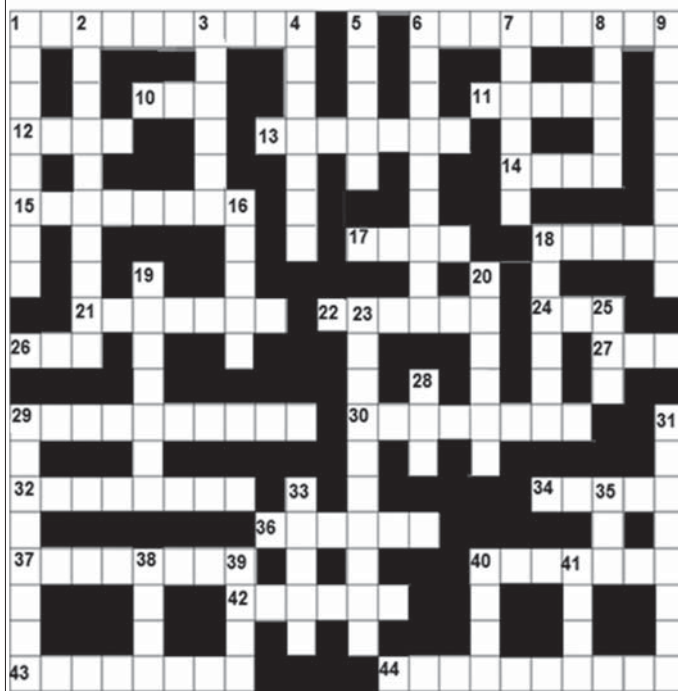
Юй бийчеси, кеческюнню болмай, ишлеп, юйюрно тутады. Эри билген - диван, телевизор. Бир кюн тиширну кёлкъалды болады:

- Ий, уялмай, былай этип къалай тураса? Туруп, бир жумушха жарасанг, не болукъуду! - Э, къатын, - дейди эри, - башынгда акъыл бармыды сени?! - Арып турганлайыма, бандитле чачала, къалай этерикбиз?

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Быллай жигитни аты бла халкъ жомакъ барды. **6.** Билмисизлик. **10.** Таулары арасында алаша жер. **11.** Кесин жюрютюу хунер. **12.** Узбеклиени миллет ашлары. **13.** Бек гитче сабий. **14.** Битеу дуня. **15.** Жаз ай. **17.** Ишин билген. **18.** Сют ичген къозу. **21.** Миксерни иши. **22.** Къойну санлагъанда юлюш. **24.** Жылны кезиучо. **26.** Ол ачны билмейди дейдиле. **17.** Алтын халы. **29.** Быллым элни къурагъан тукъумладан бири. **30.** Музыка инструмент. **32.** Чыгарма жазгъанда изленген зат. **34.** Кыбыла. **36.** Бир адамны аты бла жумуш этген. **37.** Аллаха ийнанганла кюннге беш кере анга къапланадыла. **40.** Заказ. **42.** Кыыйнылыкъ кёрген. **43.** Эринчекге бизде алай айтадыла. **44.** Жомакъны къонгуроу тауушлу жигити.

ЁРЕСИНЕ: 1. Сары гюлчюк. **2.** Жер кёрюрге суйгенни иши. **3.** Къазахстанда сахар. **4.** Къара сёзно устасы. **5.** Къара агъач. **6.** Малкъар халкъ жомакъны батыры. **7.** Бир тюрлю бир оюм. **8.** Аны жау ийис этдиргенде биширедиле. **9.** Чегем ауузунда къая. **16.** Дарман ийисли терек. **18.** Къойчуну тягъы. **19.** Сермеш. **20.** Узбекистанда ол шахардан бёрк, жаулыкъ да келтиргендиле бизге. **23.** Гуртуланы Бертни насыихат назмулу китабыны аты. **25.** Жараны аны бла тазалайдыла. **28.** Къанатлы. **29.** Огъары Чегемде эски элни аты. **31.** Дарман кёгетли юлюк. **33.** Кыралгъа оноу этген орган. **35.** Сыйлы жарыкъ. **38.** Къоркъакъ. **39.** Тойгъа жан салган таууш. **40.** Тюрсюн. **41.** Салкъын жер.

ГАЗЕТНИ 11-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 5. Алатау. **6.** Арарат. **9.** Азбар. **10.** Бабас. **11.** Къазакъ. **12.** Андыз. **16.** Тамам. **18.** Кыгъанат. **19.** Барамта. **20.** Жаханым. **21.** Чыкынай. **22.** Макъам. **25.** Эбизе. **30.** Машук. **31.** Жална. **32.** Ашыра. **33.** Халыуа. **34.** Илишан.

ЁРЕСИНЕ: 1. Алмалы. **2.** Бусакъ. **3.** Балас. **4.** Бачама. **7.** Ёзен. **8.** Къала. **13.** Дууадакъ. **14.** Къартлыкъ. **15.** Къанауат. **17.** Мижирги. **23.** Азау. **24.** Ахузат. **26.** Бишлакъ. **27.** Зарф. **28.** Хамам. **29.** Андий.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАКЦИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зукура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРТАЛА:

Текуланы Хауа - дежурный редактор; Кучукъланы Сафит - жууаплы секретарыны орунбасары; Токумаланы Салим - (1,2,3,9-чу бетле), Зезаланы Лида - (10,11-чи бетле), Геляяны Валентина - (4, 12-чи бетле), корректорла.

Тиражы 1407 экз. Заказ № 103
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электрон почтасы:
elbor_50@mail.ru